

नगरसभाका सदस्यज्यूहरु

सञ्चारकर्मी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु .

देशमा संघीयता कार्यान्वयन भएपछि गठित स्थानीय सरकार क्रियाशिलताका तीन वर्ष सफलता पूर्वक व्यतीत भएका छन् । “कृषि, पशुपालन, स्वास्थ्य तथा स्वरोजगार : सृदृढ जनस्वास्थ्य सहितको समृद्धि पञ्चपुरीको आधार” भन्ने सोच सहित कार्य गर्दै अघि रहेको पञ्चपुरी नगरपालिका अहिलेसम्म आठवटा नगर सभा सम्पन्न गरिसकेको छ । नवौं गरिमामय नगरसभा समक्ष नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा खुसीको अनुभूती भएको छ ।

जनताको विभिन्न आन्दोलनहरुको परिणाम स्वरूप प्राप्त नेपालको संविधानले शासकीय सत्तालाई तल्लो तहसम्म पुऱ्याएर प्रत्येक नागरिकलाई स्वशासन तथा आत्मनिर्णयको अधिकार सुनिश्चित गरेको छ । अहिले स्थानीय सरकारहरु सोही अधिकारको प्रयोगलाई उच्चतम विन्दुमा पुऱ्याउन तल्लीन छन् । नागरिकका अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न अघि बढिरहेको यस अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका प्राप्तीका लागि भएका सबै आन्दोलनहरुमा आफ्नो जीवन अर्पण गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात अमर शहीदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु, विभिन्न आन्दोलनका क्रममा घाइते र बेपत्ता नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

१. नागरिकको समीपमा रही कार्य गर्ने सरकार बढी प्रभावकारी हुन्छ, भन्ने सिद्धान्त अनुरूप यस नगरपालिका विकासका विभिन्न गतिविधीहरुमा सर्वसाधारण नागरिकहरूसँग सदैव हातेमालो गरी कार्य गर्दै आएको कुरा जानकारी गराउन पाउँदा गर्वको अनुभूती भएको छ ।
२. सिङ्गो विश्व यतिवबेला कोरोना भाइरसको दोश्रो लहरले ल्याएको संकटको सामना गरिरहेको छ । सिंगो मुलुक तथा नगरपालिका पनि विपत्तिसंग जुधिरहेको छ । अहिले देशभरी रहेको लकडाउनले सिर्जना गरेको आर्थिक सुस्तता तथा सामाजिक जीवनमा आएको अवरोधलाई व्यवस्थापन गर्नु नै महत्वपूर्ण चुनौती देखिएको छ । अबको लामो समय यही महामारीले पारेको असर सामना गर्नमा नै कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ । यसै सन्दर्भमा नगरपालिकाको अगुवाईमा सालकोट अस्पतालमा कोरोना अस्पताल तथा पिसिआर प्रयोगशाला स्थापना गरी

- नगरपालिका र आसपासका स्थानीय तह तथा जिल्लाका संक्रमित व्यक्तिलाई उपचार उपलब्ध गराईको यस अवसरमा स्मरण गर्न चाहान्छु । नगरको नेतृत्वमा नागरिकका विकास निर्माणका आकांक्षा अनुरूप अधि बढ्न सदैव तत्पर रहेको यस गरिमामय सभासमक्ष अनुरोध गर्न चाहान्छु ।
३. नगरपालिकाले वितेका चार वर्षमा साना ठूला गरी सबै किसिमका करिब ६५० भन्दा बढी किलोमिटर सडक निर्माण, प्रत्येक वडा कार्यालयमा कच्ची सडक सञ्जाल पुगी सकेको छ । वडा कार्यालय भवन निर्माण, पार्क, सडक मर्मत, मेश जाली लगाउने, सीप विकास र क्षमता विकासका काम, कृषि तथा पशु विकासका काम र पछिल्लो समयमा कोभिड १९ को दोश्रो भेरियन्टको प्रभावको कारण संक्रमित व्यक्तिको उपचार तथा क्वारेन्टिन व्यवस्थापन गरेको छ ।
  ४. स्थानीय जलविधुतीकरणलाई प्राथमिकतामा राखी लघु-जलविधुतका विभिन्न योजना स्थापना, सञ्चालन, मर्मत सम्भार र सृष्टिकरणलाई प्राथमिकतामा राखी नगरको बढ्दो उर्जा आपूर्ती व्यवस्थापनलाई सहज बनाउदै लिएको छ ।
  ५. नगरपालिकाको सबै वडामा वडाकार्यालयको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको तथा नगरकार्यपालिकाको भवन निर्माणाधिन रहेको र प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य इकाईको भवन आ.व. २०७७/०७८ को अन्त्यसम्म पूरा गर्नेका गरी काम भइरहेको छ ।
  ६. लामो समयसम्म अव्यवस्थित भूमिले ल्याएको मुख्य चुनौतीलाई अधिकाधिक न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला संगको सम्बद्धता तथा छलफललाई बढाउदै लिएको छ । साथै त्यस्ता भूमिको नक्सांकन र अभिलेखीकरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक प्रविधि तथा मानव संसाधनको व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखी हाम्रै कार्यकालमा यसलाई पूर्णता दिन तत्परता बढाईएको छ ।
  ७. पञ्चपुरी नगरपालिकामा हाल सम्म ऐन, नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड, आचारसंहिता गरी ४६ वटा कानून निर्माण भई कार्यान्वयनमा आएका छन् । न्यायिक समितिले कानूनले तोकेको प्रक्रियाबाट गरेका निर्णयहरु सन्तोषजनक रहेका छन् ।
  ८. स्थानीय जनताको हित र स्वाभिमान प्रवर्द्धन गर्ने, प्रशासनलाई विकास मैत्री बनाउने, फजुल खर्च कटौती गर्ने जस्ता उद्देश्य राखी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ लाई कोभिडको

पहिलो र दोश्रो भेरियन्टको आर्थिक सुस्तताबाट बाहिर निस्कने अठोटका साथ यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएको छ ।

उपस्थित नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को लागि प्रस्तावित विषयगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु । यस वर्ष कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण, रोजगारमुलक क्रियाकलाप सिर्जना, उद्यमशीलता प्रवर्द्धन तथा नगरपालिकाको स्वास्थ्य सुरक्षा नगरपालिकाको प्राथमिकतामा रहनुको साथै शिक्षा क्षेत्रलाई पनि उत्तिकै ध्यान दिइएको छ ।

आर्थिक विकास :

(क) कृषि तथा पशुपन्छी

(अ) कृषि

१. कृषि तथा पशुपंक्षी पालनको लागी उपयुक्त ठाउँहरुको पहिचान गरी तरकारी, फलफूल खेती तथा पशुपंक्षी पालनको पकेट क्षेत्र कार्यक्रमलाई विगतका आ.व.माभै यो वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
२. कृषिमा उत्पादकत्व बढाउन कृषि यान्त्रिकीकरण अपरिहार्य छ । गत वर्ष यो विषयलाई प्राथमिकतामा राखिएको थियो । आगामी आ.व.मा पनि ५० प्रतिशत लागत सहभागितामा आधुनिक कृषि औजारहरु तथा प्रविधि उपलब्ध गराउने कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. नगरका सम्पूर्ण वडाहरुमा स्थानीय आवश्यकता तथा माग पहिचान गरी मागमा आधारित खेती कार्य तथा पशुपंक्षि पालनमा गरिने विशेष व्यवस्था यो वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
४. यस नगरको पहाडी भेगमा व्यवसायिक रुपमा पशुपंक्षिपालन, फलफूल खेती र जडिवुटीको पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने तथा विदेशबाट देश फर्केका युवाहरुलाई व्यवसायिक रुपमा कृषि (आँपखेती) तथा पशुपंक्षि पालनमा सहभागी गराउन विशेष व्यवस्था तथा पहल गरिनेछ ।
५. स्थानीय भूगोल, वनजंगल तथा तापक्रम सुहाउदो गरी सम्भावित क्षेत्र मा मौरी पालन कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
६. हाल ३ वटा वडामा पशु प्राविधिक र ३ वटा वडामा कृषि प्राविधिकको व्यवस्था भएकोमा आगामी आर्थिक वर्ष देखि सबै वडामा कृषि तथा पशु प्राविधिक जनशक्तिको व्यवस्थापनलाई जोड दिइनेछ ।

- ७.माटो व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत कृषकलाई माटोको नमूना संकलन सम्बन्धि तालिम कार्यक्रम सञ्चालन लाई निरन्तरता दिई लक्षित कृषक लाभान्वित हुने गरी कार्यक्षेत्र पहिचान गरी माटो परीक्षण शिविर सञ्चालन गरिने छ । साथै नमूना भकारो सुधार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ८.मौसमी तथा बेमौसमी कृषि बाली संरक्षणको लागि फेरोमेन पासो खरिद तथा वितरण कार्यक्रम, बालीमा लाग्ने किरा तथा दुसी नियन्त्रणका लागि निशुल्क विषादी वितरण कार्यक्रम, बालि विरुवामा लाग्ने आकस्मिक अन्य जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- ९.कृषि खाद्य बाली उत्पादन तथा बीउ विजन उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन ५० प्रतिशत अनुदानमा धान, मकै, गहुँको बीउ वितरण कार्यक्रम, आलुको विउ वितरण कार्यक्रम, च्याउको विउ वितरण कार्यक्रम मा जोड दिइने छ ।
- १०.कृषकहरूलाई बेमौसमी तरकारी खेती तर्फ आकर्षित गर्न आवश्यक तालिम दिइनेछ । कृषक समूह लक्षित उन्नत तरकारी बीउ वितरण तथा तरकारी मिनिकेट वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी तरकारी विकास कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११. पञ्चपुरी नगरपालिकाको वडा नं ५, ९, १०, ११ को भूगोलक्षेत्र लक्षित गरी बगर खेती विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गत तर्भुजा तथा बदाम खेतीलाई जोड दिइनेछ ।
- १२.पञ्चपुरी नगरपालिकाको भूगोल तथा हावापानी क्षेत्र अनुकूलित उत्पादन हुने वर्षे तथा हिउँदे फलफूल पहिचान गरी बगैचा क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम अन्तर्गत यसको ढुवानी, प्याकेजिंग का लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- १३.कृषकहरूको कृषि ज्ञान, शीप, क्षमता मा अभिवृद्धि तथा अनुभवलाई उजागर गर्नका लागि अन्त जिल्ला कृषक भ्रमण, मागमा आधारित घुम्ति तालिम जस्ता कार्यक्रमहरूमा जोड दिइनेछ ।
- १४.पञ्चपुरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र कृषि बाली उत्पादन वृद्धि कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्न साभेदारीमा आधारित कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । किसान सूचीकरण कार्यक्रम संचालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- १५.नगरक्षेत्र भित्र रहेका कृषि सम्बन्धी सहकारीहरूको अभिलेख अद्यावधिक गरी वार्षिक रुपमा कार्यसम्पादन प्रतिवेदन नगरपालिकामा प्रस्तुत गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १६.नगरपालिका भित्र विगतका वर्षहरूमा पनि कृषि समूह गठन तथा कृषक उन्मुख कार्यक्रमहरूको छलफलमा महिला अग्रणी भूमीका रहदै आएकोमा यसलाई अझ विस्तार गर्न १००० दिने आमाहरूलाई मिनि करेशा बारी विउ विजन वितरण कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

(आ) पशुपन्छी :

१. पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत : पशुपंक्षी विकास उपशाखा बाबियाचौर बाट र पशु सेवा इकाई कार्यालय तातापानी, पलाइटे, छाप्रेबाट सबै किसानहरुलाई पशु स्वास्थ्य सेवा सहज पहुँच पुऱ्याउने तथा अन्य वडाहरुमा आवश्यकता अनुसार घुम्ती सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरिनेछ । आवश्यकताका आधारमा तपशील बमोजिमको कार्यक्रमहरु निःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराइनेछ :

- (क) मेडिकल उपचार सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
- (ख) माईनर सर्जिकल उपचार सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने,
- (ग) गाईनोकोलोजिकल सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने,
- (घ) पशु बन्ध्याकरण सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।

२. प्रयोगशाला सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत : पशुपन्ध्री जन्य रोग पहिचानको लागि सबै इकाई कार्यालयहरुमा प्राइमरी प्रयोगशाला उपलब्ध गराइनेछ । यसको लागि आवश्यक सामग्री खरिद, प्राविधिकहरुलाई प्रयोगशाला सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. भेटेरीनरी प्रसार सेवा कार्यक्रम : यस कार्यक्रम अन्तर्गत दुर्गम स्थानका किसानका पशुपंक्षीहरुलाई निःशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविर मार्फत सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

४. पशु प्रजनन सेवा कार्यक्रम : स्थानीय स्तरमा पालन गरिएका स्थानीय जातका पशुहरुमा नश्ल सुधार मार्फत उत्पादकत्व सुधार गरी, दुध, फुल, मासुमा आत्मनिर्भर बनाई कृषकहरुलाई स्वरोजगार बनाइनेछ । यसलाई सृदृढ गर्न कृत्रिम गर्भाधान सेवा कार्यक्रम पशुपन्ध्री विकास उपशाखा मार्फत, विगतका आ.व.हरुमा उपलब्ध भइरहेकोमा आगामी आ.व. २०७८/७९ मा यसलाई निरन्तरता दिइने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा यसलाई अझ विस्तार गर्न घुम्ती सेवा मार्फत पञ्चपुरी नगरपालिका क्षेत्रको दुर्गम भुभागमा उन्नत जातका राँगा, गोरु, बोका वितरण गरी नश्ल सुधार र उत्पादनलाई विस्तार गरिनेछ ।

५. पञ्चपुरी नगरपालिका अन्तर्गतका किसानहरुलाई व्यवसायिक पशुपंक्षी पालन तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

६. पञ्चपुरी नगरपालिका क्षेत्रभित्र पशुपालनका कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्न साभेदारीमा आधारित पशुपालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

७. पशु विकास कार्यक्रम: पञ्चपुरी नगरपालिका क्षेत्रभरी उन्नत प्रविधिबाट पशु पंक्षी पालनलाई व्यवसायीकरण गर्ने उद्देश्यका साथ देहाय बमोजिमका थप कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ :

- (क) समूह मार्फत पशु पालन कार्यलाई व्यवसायीकरण गर्न मागको आधारमा अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- (ख) भकारो सुधार कार्यक्रम तथा बाखा खोर सुधार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- (ग) अण्डाको उत्पादन प्रवर्द्धनका लागि कुखुरा पालनमा अनुदान सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (घ) ब्रोइलर कुखुरा पालनमा १००० गोटा भन्दा बढी कुखुरा पालन गर्ने व्यवसायिक कृषकलाई कुखुरा खोर निर्माणको लागि अनुदान सहयोग को व्यवस्था गरिनेछ ।
- (ङ) चारा मेसिन अनुदानमा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- (च) दुग्ध पदार्थ संकलन, दुग्धजन्य पदार्थको निर्माण र बजारीकरणलाई टेवा पुऱ्याउनका लागि डेरी पसल स्थापना र व्यवस्थापनका लागि अनुदान सहयोगको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (छ) स्थानीय स्तरमा व्यवस्थित पशु हाट बजार स्थापना र सञ्चालनको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- (ज) लोकल कुखुरा फर्म स्थापनाको लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिने छ । साथै टर्की लौकट फर्म स्थापना र सञ्चालनको लागि आवश्यक प्राविधिक सहयोगलाई जोड दिइनेछ ।
- (झ) बोयर बाखाको शुद्ध नश्लको फार्म स्थापनामा अनुदान सहयोग गरिनेछ ।
- (ञ) मत्स्यपालनलाई थप व्यवसायीकरण र बजारीकरण गर्नका लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- (ट) बंगुर पालन कार्यक्रम लागत अनुदानमा आधारित भई सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ठ) व्यवसायिक किसानलाई व्यवसायिकरणमा सहयोग पुऱ्याउनका लागि स्वरोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- (ड) पशुपन्छी र माछापालन गर्ने किसानहरूलाई प्रोत्सहन गर्न कृषक प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ढ) कृत्रिम गर्भाधान गरिएका गाई, भैसीलाई आवश्यक सन्तुलित दाना तथा पौष्टिक तत्व व्यवस्था गर्नका लागि पशु सुत्केरी भत्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

उद्योग व्यवसाय

साना तथा मझौला उद्योगहरूको संरक्षण र विकास गर्दै स्थानीय क्षेत्रमा रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।

स्थानीय स्रोत र कच्चा पदार्थ, सीप, श्रम र प्रविधिको उपयोग गर्ने गरी उद्योगको प्रवर्द्धन गर्न विशेष जोड दिइनेछ ।

बजारमा विक्री हुने खाद्य पदार्थहरूको नियमित अनुगमन गरी पोषक तथा स्वास्थ्यवर्द्धक खाद्य पदार्थको उत्पादन र प्रयोगको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

बजार अनुगमन गर्ने व्यवस्थालाई कानून अनुसार अगाडी बढाइने छ । यसका लागि सरोकारवाला पक्षहरूसंग समन्वयात्मक किसिमले अगाडी बढ्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

श्रम तथा रोजगारी :

१. मर्यादित काम, सामाजिक सुरक्षा र आदर्श श्रमको सम्मान गर्ने र असल श्रमको सम्बन्धको माध्यमबाट श्रमको उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्दै यस पञ्चपुरी नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका नागरिकहरूलाई काम र रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने कार्यक्रम तय गरिनेछ । कोभिड-१९ का कारण स्वदेश र विदेशमा रहेका नागरिक समेतको रोजगारीमा असर परेको तथ्यलाई मनन गरी काम र रोजगारीको थप अवसरहरू सिर्जना गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
२. यस नगरपालिकामा सञ्चालन हुने विकास निर्माणमा श्रम मूलक भौतिक विकासका कार्यक्रमहरूमा विपन्न परिवार लक्षित पारिश्रमिकमा आधारित श्रम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । साथै बेरोजगार रहेका कोरोनाका कारण रोजगारी गुमाएका र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केकालाई पारिश्रमिक सहितको जनसहभागिता मूलक र प्रविधि सहितको श्रममूलक विकास निर्माणमा परिचालन गरिने भएको छ ।
३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको विस्तार अनुरूप संघ प्रदेश, र स्थानीय तहमा सञ्चालित सार्वजनिक विकास निर्माण कार्य श्रममूलक प्रविधिबाट कार्यान्वयन गरिने छ । कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन व्यवस्था गरिनेछ । यूवा, लक्षित सीप विकास तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. कोरोनाको कारण रोजगारी गुमेका तत्काल पुनःस्थापना भई रोजगार सृजना हुन नसक्ने क्षेत्रमा कार्यरत रहेका मजदुरको रुपान्तरण गरी अन्यत्र काम गर्न सक्षम तुल्याउन उत्पादन र सेवा क्षेत्रमा कार्यरत मजदुरको सीप हस्तान्तरण गरी अन्यत्र काम गर्न सक्षम तुल्याउन उत्पादन र सेवा क्षेत्रमा हस्तकला, प्लम्बिङ्ग, विजुली मर्मत, इलेक्ट्रोनिक्स, कुक, कालिगड, सिकर्मी सिलाई कटाई, डकर्मी, व्युटिसियन, कपाल कटाई, ड्राइभिङ्ग लगायतका सीप विकास तालिम तथा सञ्चालन गरेको छ ।
५. कोभिड १९ को महामारीबाट स्वदेश र विदेशमा रोजगारी गुमाएका तथा बेरोजगार यूवालाई श्रममूलक रोजगारीको माध्यमबाट विकास क्रियाकलाप संगै रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।

६. मुख्यमन्त्री रोजगारको कार्यक्रमको माध्यमबाट विकास निर्माण, कृषि र उद्योग क्षेत्रमा यूवा उद्यमीको विकास गरी स्वरोजगार सिर्जना गरिनेछ ।
७. यूवा लक्षित कृषि तथा उद्यममा मौलिक सीप र नवीन प्रविधिको प्रयोग गर्दै स्वरोजगारी विकास गर्न सहूलियत पूर्ण कर्जा, ब्याज अनुदान उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
८. संघ र प्रदेशको सरकारको साभेदारीमा बेरोजगारका लागि सीप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । बेरोजगार र कोरोना प्रभावित परिवारलाई रोजगारीको अवसरमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
९. यस नगरपालिका भित्र रहेका आर्थिक, सामाजिकस्तर कमजोर रहेका भूमीहिन र दलितलाई परम्परागत शीपमा आधारित रोजगारीको विकास गर्न उचित सहयोग गरिनेछ ।
१०. निजी, सहकारी, गैर सरकारी क्षेत्र, विकास साभेदार र समुदायस्तरबाट सञ्चालन हुने रोजगार मूलक कार्यक्रमलाई समन्वय, सहजिकरण तथा मूल प्रवाहिकरण गरिनेछ ।
११. रोजगार सेवा केन्द्रमा दर्ता भएका श्रमिकलाई उपयोग गर्न निजी क्षेत्रका उत्पादनशील उद्योगले आफूलाई आवश्यक पर्ने श्रमिकलाई आवश्यक तालिम सहित रोजगारीको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१२. नगरपालिका क्षेत्र भित्र बेरोजगारको लगत संकलन गर्ने कार्य तथा वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित मर्यादित र शोषण रहित बनाउनका लागि श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयसंग समन्वय गरी आप्रवास परियोजनाका कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
१३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित अनुदानबाट यूवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल आयोजना र कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजनाको लागि उपलब्ध हुने रकममा यस नगरपालिका भित्र २६४३ जना सूचीकृत बेरोजगार मध्येबाट ५४१ जना छनौट गरी तिनीहरूलाई कम्तीमा १०० दिन बराबरको रोजगारी उपलब्ध गराउने किसिमले कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।

सामाजिक विकास

(अ) स्वास्थ्य

नगरपालिकाको विशिष्टकृत भौगोलिक तथा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी समस्या र चुनौतिलाई सम्बोधन गर्दै नागरिकहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न नगरपालिकाले देहायका नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

- १.कोभिड-१९ बाट उत्पन्न संकट व्यवस्थापन गर्न स्थानिय सरकार उच्च प्राथमिकताका साथ सक्रिय छ स्थानीय तहमा क्वारिन्टिन निर्माण, कन्ट्याक्ट ट्रेसिङ्ग, आइसोलेशन सेन्टर स्थापना, जनशक्तिको व्यवस्था एव औषधी उपकरणको नियमित आपूर्तिगर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिने छ।
- २.कोभिड-१९ बाट संक्रमित भई घरमा रहेका बिरामीको स्वास्थ्य अवस्थाको निरन्तर निगरानी, परामर्श तथा उपचारको लागि घुम्ती सेवा, कल सेन्टर सञ्चालन, मनोसामाजिक परामर्श, आपतकालिन उपचार र अक्सिजन सपोर्ट लगायतका सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ।
- ३.कोभिड-१९ को उपचारमा संलग्न हुने स्वास्थ्यकर्मी, प्रयोगशालामा काम गर्ने कर्मचारी, सफाइकर्मी र कोभिड रोकथाममा प्रत्यक्ष रुपमा खटिने सुरक्षाकर्मीलाई प्रोत्साहन स्वरुप प्रदान गरिने जोखिम भत्ता लगायतका अन्य सुविधा संक्रमण जोखिम कायम रहेको अवधिसम्मको लागि निरन्तरता साथै थप सुविधा व्यवस्था मिलाइने छ।
- ४.स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यकता अनुसार नीतिगत, कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ।
- ५.न्यूनतम सेवा मापदण्ड (Minimum Services Standard)अनुसारको आवश्यक भौतिक पूर्वाधार,औजार उपकरण,फर्निचर,औषधि,एकिकृतसूचना सामाग्री,मसलन्दको व्यवस्थापनगरीसम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाबाट गुणस्तरीय रुपमा प्रवाह गरिनेछ।
- ६.आवश्यकता अनुसारगाउँघरकिल्निक र खोप किल्निकको भौतिक पूर्वधार विकास गर्दै क्रमशःस्वास्थ्य उपकरण, फर्निचर व्यवस्था मिलाइने छ।
- ४.स्वास्थ्य क्षेत्रको दिगो विकासका लागि आवश्यक वित्तिय श्रोत तथा नगरपालिका स्थरियविशेष कोष जस्तैस्वास्थ्य सेवा विकास कोष र आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा कोषको स्थापना गरी संचालन ल्याइनेछ।
- ५.नगरपालिका स्थरियस्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन समिति,स्वास्थ्य अनुगमन तथा गुणस्तर सुनिश्चितता उप समिति र स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिहरुको व्यवस्थापकीय क्षमतामा अभिवृद्धि गरी स्वास्थ्य संस्थाको व्यवस्थापन सुदृढगरिनेछ।
- ६.नगरपालिका प्रमुखको रोहवरमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वास्थ्य शाखा हेर्ने अधिकृतसँग, उक्त अधिकृतले स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरूसँग र प्रमुखले अन्य कर्मचारीहरूसँग कार्य सम्पादन करार सम्भौतागरी लागु गरिकार्य सम्पादनको आधारमा स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई उचित प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ।
७. नगरवासीले १ घण्टाको दुरीमा रहने गरी प्रत्येक वडामा स्थापना गरिएको स्वास्थ्य इकाई मार्फत प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार र परामर्शको व्यवस्था गरिएको छ। आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्थामा तोकिएका औषधिको नियमित आपूर्ति गरी बिरामीको संख्या तथा रोगको आधारमा औषधिको माग आपूर्ति सन्तुलनगरिने छ।
- ८.महिला, बालबालिका, किशोरकिशोरी, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अशक्त, जेष्ठ नागरिक, आर्थिक सामाजिक र शैक्षिक रुपमा विपन्न वर्ग र अन्य लक्षित समुहहरुका लागिविशेष सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमहरु संचालनगरिने छ।

- ९.नगरपालिकाले आपतकालिन स्वास्थ्य सेवा योजना, स्वास्थ्य क्षेत्र विपद तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरि लागु गरिने छर नगरपालिका भित्रका रणनितिक स्थानहरूमा आकस्मिक स्वास्थ्य अवस्थामा आवश्यक पर्ने औषधी, उपकरण तथा अन्य सामग्रीको जगेडा (Buffer Stock)को व्यवस्था गरिनेछ ।
- १०.आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूलाई थप सुविधा प्रदानगरिने छ । सुत्केरी महिला प्रोत्साहन भत्ता स्वरुप रु २०००/- को व्यवस्था लाई निरन्तरता दिईएको छ ।
- ११.नगरपालिका क्षेत्र भित्रका ६० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई आधारभूत तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा घरैमा गई प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि आँखाको उपचार निःशुल्क गरिनेछ ।
- १२.आमा र नवजात शिशुको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन र घरमा हुने प्रसुति सेवालालाई निरुत्साहित गर्न बर्थिङ सेन्टरको मापदण्ड पुगेका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई प्रसुति केन्द्रमा (Birthing Center)को विस्तार गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- १३.स्वास्थ्य प्रवर्द्धनको लागि स्वस्थ आहार, विहार, व्यायाम, योग तथा ध्यानविधि प्रवर्धन गर्न सामुदायिक योग केन्द्र, व्यायाम शाला, स्वस्थ हरित पार्क, पुनर्स्थापना केन्द्र लगायतका केन्द्रहरू स्थापना गरिदै लगिनेछ ।
- १४.स्वास्थ्य सेवामा अधिकतम् उपयोग र सहभागिता बृद्धि गर्न सेवाग्राहीको व्यवहार परिवर्तनका लागिचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- १५.स्वास्थ्य सूचना प्रणालीलाई थप सुदृढीकरण गरी तथ्यमा आधारित योजना तर्जुमा गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गरिने छ ।
- १६.स्वास्थ्य कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र नियमन गर्ने संयन्त्रको विकासगरी लागु गरिने छ ।
- १७.गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता र स्वास्थ्य सुशासन कायम गर्नको लागी कम्तिमा वर्षमा एक पटक सामाजिक लेखापरिक्षण सबै स्वास्थ्य संस्थाबाट गराईनेछ ।
- १८.महिलाहरूको सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्यको अवस्था विश्लेषण गरी अवाश्यकता अनुसार महिला केन्द्रित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- १९.गर्भवति र २ वर्षमूनीका बच्चाका आमाहरूको पोषणको स्थिति सुधार गर्न पोषण केन्द्रित विशेष कार्यक्रमलाई सन्चालन गरिने छ ।
- २०.अन्तर्राष्ट्रिय विकास साभेदारहरबाट लिइने आर्थिक सहयोगलाई परिमाण तथा प्राथमिकता निर्धारण गरेर दोहोरोपना नहुने गरि प्रभावकारी परिचालन गराईनेछ ।
- २१.नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सबै वडा तथा पहुँच बाहिरका बस्तीहरूमा निःशुल्क घुम्ती स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी विशेषज्ञ सेवा बस्ती स्तरबाट पुर्याउनेछ ।

- २२.स्वास्थ्य संस्थामा जन्मिने बच्चाहरुलाई अनिवार्य रुपमा जन्म प्रमाण पत्र उपलब्ध गराई पञ्जिकरण विधिसंग जोडिनेछ ।
- २३.खोप एवं पोषण बृद्धि अनुगमन व्यवस्थित रुपमा संचालन गरिनेछ । पञ्चपुरी नगरपालिका वडा नं. १० मा निर्माण भएको होल्डिंग सेन्टर र तातापानी ११ को पुल नजिक स्थापना भएको वोइटिंग सेन्टर को व्यवस्थापकीय पक्षलाई सृष्ट बनावुनै लगिने छ ।
- २४.पिछडिएको वर्ग तथा समुदायका दलित, जनजाति, महिला बालबालिकाहरुको निःशुल्क तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्न सामाजिक परिचालन, सचेतना तथा प्रोत्साहन कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- २५.प्रभावकारी स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धनका लागि नमुना गाउँ, नमुना वडा, नमुना स्वास्थ्य संस्था, नमुना अस्पताल, उत्कृष्ट अभियान शुरुगरि क्रमबद्ध रुपमा विस्तार गरिने छ ।
- २६.सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ईन्टरनेटको पहुच विस्तार गरि विधुतिय सुचना प्रणालिलाई चुस्त दुरुस्त बनाई एकिकृत सुचना प्रणालिलाई प्रभावकारी बनाउने र दक्ष स्वास्थ्य कर्म बनाउन तालिमको व्यवस्था मिलाउने, Online Reporting eLMIS systemलाई विस्तार गरिने छ ।
- २७.नसर्ने रोगको रोकथाम तथा न्युनिकरण गर्न वडा स्तरका आधारभूत स्वास्थ्य संस्थाबाट ४० वर्ष माथिका नागरिकको अधिक तौल,कुपोषण, महिलाको पाठेघरको रोग, दमरोग, मृगौलारोग क्यान्सर रोग, मधुमेहरोग, सिकलसेल एनिमिया, उच्चरक्तचाप जस्ता रोगको नियमित जाच गर्ने र Body Mass Indexजाँच तथा परामर्शको व्यवस्था मिलाउने र समुदायमा स्वस्थ आहार विहार सम्बन्धि जनचेतनामुलक स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन गर्ने निति रहेको छ ।
- २८.राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रम अनुसार बाल तथा मातृमृत्युदर घटाउनका लागि सुरक्षित मातृत्व, बाल स्वास्थ्य,पोषण, स्वास्थ्य कार्यक्रम,परिवार नियोजन, खोप कार्यक्रम,सरुवा रोग तथा संक्रामक रोग संग सम्बन्धित विभिन्न प्रतिकारात्मक,प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपले संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- २९.समुदाय स्तरमा काम गर्ने सामूदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको मनोबल बढाउन महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,यातायात तथा संचार खर्चको व्यवस्था गर्ने, स्वेच्छिक अवकाश हुदा गाउँपालिकाबाट प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिने छ ।
- ३०.नगरपालिकासम्पूर्ण सामूदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरुको सामूहिक स्वास्थ्य विमा गरि सामूदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको मनोबल उच्च गराउने र समुदाय स्तरमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ३१.नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाको बर्थिङ्ग सेन्टरहरुबाट प्रशुती सम्बन्धि जटिलता भएका महिलाहरुलाई समयमै गर्भवती र नवजात शिशुलाई सम्बन्धित अस्पतालमा प्रेषण गरी मातृ तथा नवजात शिशु मृत्यु कम गर्न तथा प्रभावकारी प्रेषण प्रणालीको व्यवस्था गर्न “बर्थिङ्ग सेन्टरहरुबाट आकस्मिक रुपमा प्रेषण कोष व्यवस्था गरिने छ ।

(आ) शिक्षा यूवा तथा खेलकुद:

१. नेपाल सरकारले घोषणा गरेको सार्वजनिक शिक्षा सबलिकरण दशक(वि.सं. २०७६-२०८५) मा गुणस्तरीय शिक्षण सिकाईको वातावरण निर्माण गर्न सबै सामुदायिक विद्यालयहरुमा विषयगत रुपमा शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापनको लागि आवश्यक स्रोत उपलब्ध गराइनेछ ।
२. गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि स्वस्थ शैक्षिक प्रतिष्पर्धाको वातावरण सिर्जना गर्न न्यूनतम पूर्वाधार र गुणस्तरको मापदण्ड निर्धारण गरी एक वडा एक नमूना विद्यालय र बालशिक्षा केन्द्र विकासको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
३. श्रमको सम्मान गर्ने संस्कृतिको विकास गर्न कृषि, पशुपालन तथा स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्यमी तथा स्वरोजगार यूवालाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
४. विद्यालय तहदेखि नै खेल प्रतिभाको प्रस्फुटनको वातावरण निर्माण गर्न विद्यालयलाई खेल सामग्री उपलब्ध गराई विद्यालयस्तरीय खेलकुदमा प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५. एक वडा एक खेल मैदान र एक विद्यालय एक खेल मैदानको अवधारणा अनुसार खेल पूर्वाधारको विकासको कार्य अगाडी बढाइने छ ।
६. राष्ट्रिय, प्रदेश स्तरीय खेलमा पदक जित्ने नगरपालिकाका खेलाडीहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
७. विद्यालयहरुलाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउन आवश्यक व्यवस्था गरिने छ । शिक्षण सिकाई प्रक्रियामा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८. नगर खेलकुद विकास समिति गठन गरी खेलकुद क्षेत्रको विकास अगाडी बढाउन नगर खेलकुद कानून आगामी आर्थिक वर्षमा तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
९. नगरको शैक्षिक क्यालेन्डर निर्माण गरी सम्पूर्ण शैक्षिक गतिविधीहरुमा एकरुपता ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
१०. विद्यालयलाई अपाङ्गमैत्री र छात्रामैत्री बनाउने गरी न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ । साथै विद्यालय कलर कोड अनुसार सबै विद्यालयको रङरोगन सम्पन्न गरिनेछ ।
११. प्रारम्भिक बाल शिक्षा केन्द्रका बालबालिकाको समतामुलक पहुँच सुनिश्चित गर्न आवश्यक स्रोत साधन उपलब्ध गराइनेछ । बालविकासका सहयोगी कार्यकर्तालाई उपलब्ध गराइदै आएको प्रोत्साहन भत्तामा वृद्धि गरिने छ ।
१२. स.का. विद्यालयका कर्मचारीको समयानुकुल पारिश्रमिक नगरको आन्तरिक श्रोत व्ययभार पर्ने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१३. माध्यमिक विद्यालयहरुमा क्रमश पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्थापन गर्दै लगिने छ ।

१४. सबै विद्यालयहरुमा छात्रा सुलभ शौचालयको व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
१५. विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य सामाग्री व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१६. छात्राहरुलाई सिनेटरी प्याडको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१७. छात्राहरुलाई आइरन चक्की खुवाउने व्यवस्था गर्नुका साथै बालबालिकालाई समय समयमा आखा अस्पताल सुर्खेत संग समन्वय गरी आँखा, कान जाँचको व्यवस्था गरिनेछ ।
१८. विद्यालयको भौतिक निर्माणमा जोड दिई सबै विद्यालयमा पक्की भवन निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकीकरण गरिनेछ ।
१९. स्वयंसेवक शिक्षक व्यवस्थापन नीतिलाई कायमै राखिने छ ।
२०. कम्तीमा आधारभूत तहसम्म दलित, अपाङ्ग पिछडा वर्गका बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउने नीति कायमै राखिएको छ ।

(इ) महिला दलित तथा लक्षित वर्ग उत्थान, सशक्तिकरण एवं सामाजिक समावेशीकरण

१. नगरक्षेत्र भित्र हुने विभिन्न कार्यक्रम, पैरवी, गोष्ठी, भेला, समिति गठन जस्ता कार्यको कार्यान्वयनमा महिलाको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित हुने किसिमको नीति लिइनेछ । सामाजिक कुरितीको रुपमा रहेको छुवाछुत, छाउपडी, बोक्सी, बालविवाह घरेलु हिंसा लगायतको क्रियाकलापको अन्त्य गर्ने नीति लिइने छ ।
२. महिलाहरुलाई व्यवसायिकता तर्फ उन्मुख गराउन आयमुलक, सीपमुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी आर्थिक रुपमा आत्मनिर्भर तथा सामाजिक रुपमा सम्मानित बनाइने नीति लिइनेछ ,
३. महिला तथा बालाबालिकाउपर हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्यका लागि सबै वडाहरुमा अभियान सञ्चालन गरिनेछ । हिंसा विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अनुरूप प्रत्येक वडामा लैङ्गिक हिंसा व्यवस्थापन समितिको गठन एवं परिचालन गरिनेछ । साथै सबै वडाहरु सम्मिलित नगर स्तरमा एक लैगिक हिंसा निवारण कोष स्थापना र सञ्चालन गरिनेछ ।
४. उद्यमशीलता प्रवर्द्धन गर्ने क्रियाकलापहरुद्वारा रोजगारी सृजना गरी दिगो जिविकोपार्जनका कार्यक्रमहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । प्रदेश तथा संघबाट प्राप्त हुने विभिन्न सामाजिक कार्यक्रमहरुलाई नगरको गरिबी न्यूनीकरणका लागि आवद्धता गर्दै लैजाने नीति लिइने छ ।
५. नगर क्षेत्र भित्रका विपन्न महिला अपाङ्ग दलित आदिवासी जनजाती तथा वञ्चितमा परेका लक्षित वर्गहरुमा सामाजिक तथा कानूनी सचेतना वृद्धि गर्नका लागि आवश्यक दिवस मनाउने व्यवस्था तथा कार्यक्रमहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

६. हाम्रा बालबालिका हाम्रो भविष्य भन्ने नाराका साथ बालमैत्री शासन पद्धती अनुशरण गरिनेछ । नगर एवं वडा तहमा बालमैत्री शासन व्यवस्थापन समितिको गठन र परिचालनमा जोड दिइनेछ । बाल क्लव गठन र तिनिहरुको नगरस्तरीय सञ्जाल गठनमा जोड दिइनेछ । बालबालिका विरुद्ध हुने ७. सबै प्रकारको हिंसा र शोषण निषेधको नीति लिइनेछ । बालश्रम मूक्त नगरपालिका घोषणा गर्ने नीति लाई थप सक्रियता पूर्वक कार्यान्वयन गर्न सरकारी तथा गैरसरकारी सस्थाहरु संग समन्वय गरिनेछ ।
८. टोल विकास संस्था स्थानीय शासनका साभेदार हुन् । यिनको क्रियाशिलताले स्थानीय सुशासनलाई प्रत्यक्ष रुपमा बल पुग्ने हुँदा टोलस्तरमा हुने सबै प्रकारका स्थानीय शासकीय गतिविधीमा टोल विकास संस्थाको औपचारिक सक्रियता सुनिश्चिता गर्ने नीति लिइनेछ ।
९. सामाजिक समावेशी नीति अनुरुप दलित, आदिवासी, जनजाती पिछडावर्गको सशक्तिकरण र उत्थानका कार्यक्रम हरु विभिन्न गैरसरकारी तथा सरकारी संस्थाहरुको समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. जेष्ठ नागरिकहरुको अनुभव र सीपलाई आर्थिक सामाजिक कार्यमा उपयोग गर्ने जेष्ठ नागरिकको सेवा सुरक्षा तथा सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । परम्परागत सीप तथा प्रविधिहरुको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
११. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको पहिचान र अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै अपाङ्गताको गाम्भीर्यताको आधारमा अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. अपाङ्गताक्षेत्रमा क्रियाशील सामाजिक संघसंस्थाहरुको अगुवाईमा अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनमा जोड दिइनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिको समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालनको लागि संघ तथा प्रदेश सरकार संग सहकार्य गरिनेछ ।
१३. पिछडा वर्ग, सिमान्तकृत समुदाय, आदिवासी जनजाती, दलित लगायत विपन्न र पिछडाएका वस्तीहरुमा स्थलगत रुपमा नै व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्न टोली खटिनेछन् । साथै प्रत्येक वडामा आवश्यकतामा आधारमा व्यक्तिगत घटना दर्ताका लागि घुम्ति शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. नगरपालिकाको सबै वडाहरुमा सामाजिक विकृति एवं विसङ्गती तथा लागु पदार्थ दुर्व्यसन नियन्त्रण गर्न स्थानीय सुरक्षा निकायबीच सहकार्य गरी नियन्त्रण गरिनेछ ।
१५. वडा तहबाट विभिन्न नियकाबाट गठन गरिएका महिला समूह, आमा समूहहरुलाई एकीकृत रुपमा महिला सञ्जाल गठनमा आबद्धता गरी महिलाहरुको आर्थिक एवं सामाजिक सशक्तिकरणको लागि परिचालन गरिनेछ ।

१६. नागरिक सहायता कक्षमा महिला दलित तथा लक्षित वर्ग उत्थान, सशक्तिकरण एवं सामाजिक समावेशीकरणका सवालमा आएका गुनासोहरु, सहायता अनुरोधहरु लाई छुट्टै अभिलेखबद्ध गरी तिनिहरुको कारवाही प्राथमिकताका साथ गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१७. नगरक्षेत्रमा भएका महिला सहकारी संस्थाहरुको अभिलेख, प्रवर्द्धन, अनुगमन गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ई) खानेपानी तथा सरसफाई:

१. नगरपालिका खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भइसकेको हुदा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रमलाई यो आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

२. नगर क्षेत्रभित्र स्वच्छ खानेपानीको सुविधाबाट वञ्चित वासिन्दाहरुलाई खानेपानीको लागि पिनेखोला, फार्सेकाँडा हाँसेगाउ खानेपानी, तातापानी खानेपानी, हुङ्के नार्सी खानेपानी, बरैचे, डाब कालापानी खानेपानी, दुलालथाई माभीगाउँ चुनेरीताल खानेपानी, छाप्रे सान्नी, दोबाटा, बुडाखाली, धनबोट खानेपानी, कुइने खानेपानी, विद्यापुर खानेपानी, सालकोट खानेपानी आयोजनाको कार्य यो वर्ष पनि सञ्चालनमा रहेको हुँदा यस आयोजनाको व्यवस्थापन तथा पूर्वाधारा निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउन नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारसंग विशेष पहल गरिनेछ । हाललाई त्यस्ता आयोजनाहरुको सम्पन्न गर्नका लागि दायित्व स्वीकार गरिनेछ ।

३. नगर क्षेत्रभित्र सुलभ रुपमा स्वच्छ खानेपानीको पर्याप्त आपूर्तीमा सहयोग गरिनेछ । फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न डम्पिङ्ग साइडको लागि आवश्यक स्थानको पहिचान गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।

४. फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरी स्वच्छ तफा सफा नगर नीति लिइनेछ । खानेपानीको समस्या भएका क्षेत्रमा स्वस्थ खानेपानीको व्यवस्थाको लागि आयोजना परियोजना संचालन गरिनेछ । निर्माणका चरणमा रहेका खानेपानी योजनाहरुलाई क्रमशः सम्पन्न गर्दै लगिनेछ ।

(उ) वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

(क) वन, वन्यजन्तु भू-संरक्षण

- पञ्चपुरी नगरपालिका भित्र रहेका विभिन्न सामुदायिक, धार्मिक वनको संरक्षण गरिनेछ ।
- नदी किनार, नदि उकास, सार्वजनिक खाली जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- जडिबुटी खेतीको लागी वडा नं. ७, १, ६, ९, ११ को क्षेत्र सर्वेक्षण गरी उत्पादनको व्यवस्था गरिनेछ ।

- पञ्चपुरी नगरक्षेत्र भित्रको वनजंगल मा हुने आगलागी, वन्यजन्तु तथा वन पैदावरको चोरी निकासी तस्करी जस्ता कार्यहरु नियन्त्रण गर्न स्थानीय सुरक्षा संयन्त्र, अन्तरपालिका समन्वयका कार्यलाई जोड दिइनेछ ।
- जलवायु अनुकूलित कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा विशेष प्राथमिकता दिइने छ ।
- भू-संरक्षणका लागि आवश्यक जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सरोकारवाला पक्षसंगको समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।

(ख) वातावरण, पर्यावरण एवं जलाधार क्षेत्र संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन

- नगर भित्रको अव्यवस्थित भूमीको व्यवस्थापनको लागि संघीय सरकारसंग पहल गरिने र बाभो जमिनलाई उत्पादनमूलक प्रयोगमा ल्याउन सञ्चालन गरिने छ ।
- वायु तथा ध्वनीको प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धि जनचेतनामूलक अभियान संचालन गरिने छ ।
- नगर भित्र रहेका निजी, सरकारी, विद्यालय र कलेजको २०० मिटर वरपर हानिकारक सुर्तीजन्य मदिरा जन्य पदार्थ बेचविखनमा रोक्य लगाइने छ ।
- नगर क्षेत्रको बजार तथा बाटोमा नियम विपरित जथाभावी होडिंग बोर्ड राख्न रोक लगाइने छ ।
- विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ । नगर भित्रका विपद् जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा बस्तीहरुको पहिचान गरी स्थानान्तरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगर भित्रका नदीका कारण नगरवासीले भोग्न परेको समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- विपद् प्रतिकार्यका लागि खोज तथा उद्धार समिति, प्राथमिक स्वास्थ्य समिति, पूर्व सूचना समितिहरुको गठन गरी आवश्यक कार्यक्रमहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिने छ ।
- विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता विकास सम्बन्धि कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनको लागि उद्धार तथा आवश्यक सामग्रीहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

गैरसरकारी संस्था :

१. विभिन्न क्षेत्रमा कार्यरत गैर सरकारी संस्थाले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रममा दोहोरोपना नहुने गरी समन्वयात्मक ढंगबाट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. गैरसरकारी संस्थाहरुको क्रियाकलापलाई नियमन र व्यवस्थित गर्न आवश्यक कानून बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
३. नगर क्षेत्रमा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरुलाई नगरवासीले अधिकतम लाभ पाउने गरी परिचालन गरिनेछ । अनुगमन तथा मूल्यांकनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

पर्यटन, संस्कृति :

१. पर्यटन विकासको लागि ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक सांस्कृतिक पर्यटकीय स्थल तथा सम्पदाहरुको खोज, पहिचान, संरक्षण, प्रचार प्रसार तथा विकास व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
२. पर्यटन मार्फत पञ्चपुरीलाई समुन्नत गराउनका लागि भेरी कर्णाली नदीमा ज्याफ्ठीग सम्भाव्यतालाई अध्ययन, सञ्चालन, विभिन्न तालहरुको संरक्षण र डुङ्गा सञ्चालन गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनलाई बढावा दिई आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
३. नगर क्षेत्र भित्र रहेको जाजुरा दहमा डुङ्गा सञ्चालनको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
४. नगर क्षेत्रमा रहेका अन्य पर्यटकीय स्थल, चमेरे गुफा, पाँचतले गुफा, मादले गुफा, पञ्चपुरी देवस्थल, भेरी कर्णाली दोभानमा धार्मिक तथा पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको थप निर्माण र मर्मतसम्भारको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
५. विभिन्न जातजातीका परम्परागत रितिरिवाज, परम्परा, चाडपर्व जात्रा, मेला, भाँकी, खेलकुद, कला संस्कृति तथा मठ, मन्दिर, गुम्बा, चर्चहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिने छ । साथै उक्त क्षेत्रको प्रवर्द्धनको लागि श्रष्टा सम्मान कार्यक्रम लगायत विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

सहकारी क्षेत्र

१. सहकारी क्षेत्रलाई नगर अर्थ व्यवस्थाको महत्वपूर्ण पक्षको रूपमा विकास गरिनेछ । सहकारी क्षेत्र मार्फत हुने श्रोत परिचालनलाई पारदर्शी र विश्वसनीय बनाइनेछ । सहकारी क्षेत्र अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२. सहकारी संस्थाहरुको कारोबारलाई पारदर्शी बनाउन सहकारी विभागबाट विकास गरिएको कोपोमिसको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ । बचत तथा ऋण सम्बन्धी कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरुले २०७८ आश्विन मसान्त सम्म अनिवार्य रूपमा कोपोमिसबाट रिपोर्टिङ गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकास :

१. नगर क्षेत्र भएर अन्य गाउँपालिका तथा जिल्ला जोड्ने रणनीतिक सडकहरु चिसापानी(कैलाली)-बाबियाचौर-छाप्रे-जंगलाघाट-अछाम मंगलसून जोड्ने सडक, कल्यानकाध-भक्तडी-धनरास-डोटी सडक, छिन्चु-लेखपराजुल-हरिहरपुर-तरंगा-तातापानी सडक, राग विद्यापुर-दहताल-छाप्रे-अछाम मंगलसेन जोड्ने सडक, सालकोट-हाँसेगाउ-धनबोट-चिउरी-जंगलाघाट सडक निर्माणको लागि

विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन र IEE गरी संघीय सरकार र प्रदेश सरकार समक्ष विशेष पहल गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२. नगर भित्रका सम्पूर्ण सडकहरूको वर्गीकरण गरी मापदण्ड तोकिने छ ।
३. बस्तीबाट वडा केन्द्र जोड्ने सडक, वडा केन्द्रबाट नगर केन्द्र जोड्ने अधुरा सडकहरूलाई विशेष प्राथमिकताका साथ निर्माण गराइनेछ ।
४. नगरपालिकाको सडकहरू निर्माण गर्दा वातावरणमैत्री प्रविधि अवलम्बन गरिनेछ ।
५. नगरको लगानीमा गत आवमा स्तरोन्नती गरिएका अधुरा सडकहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६. नगरपालिका भवन लाई समयमै सम्पन्न गराउनका लागि आवश्यक वित्तिय व्यवस्थापन गरिने छ ।
७. नगर भित्रका सम्पूर्ण सडकहरूलाई बाह्रै मास सञ्चालन योग्य बनाउन वार्षिक सडक मर्मत सम्भार योजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
८. नगर क्षेत्रको समृद्ध विकासको लागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्दै एएए मोडलबाट विकास निर्माणका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ । सो को स्वामित्व नगरपालिकाले लिने व्यवस्था गरिनेछ ।
९. नगर क्षेत्र भित्र केन्द्रीय विद्युतलाई विस्तार गर्न पहल गरिनेछ । जनसहभागितामा आधारित लघुजलविद्युत, सौर्य उर्जा, बायो ग्याँस आदि वैकल्पिक उर्जाका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानबाट सञ्चालन हुने आयोजनाको लागि लागत सहभागिता गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
११. घर तथा नक्सा पास प्रक्रियालाई डिजिटाइजेसन गरिदै लगिने छ ।
१२. यस नगर क्षेत्र भित्रका सिचाईको सम्भावना भएका तथा सिचाईको अभाव रहेको क्षेत्रको लागि सिचाई बाध तथा कुलो निर्माण तथा मर्मत सम्भार कार्यको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिने छ । सिचाई बाध तथा कुलोहरूबाट सिचाई सम्भव नहुने ठाउँहरूमा लिफ्ट प्रविधिबाट सिचाई व्यवस्था गरिनेछ ।
१३. साना र टुक्रे योजना भन्दा देखिने र दिर्घकालिन प्रकृतिका ठूला आयोजनाहरूको कार्यक्रम कार्यान्वयन अगाडी बढाइने छ । केही विशेष योजनामा मात्र प्रविधीको प्रयोगलाई जोड दिइनेछ । योजना सञ्चालनमा श्रममूलक प्रविधिको प्रयोगलाई जोड दिइनेछ ।
१४. बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड बनाई राष्ट्रिय भवन संहितालाई कार्यान्वयन गरी भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण कार्यमा जोड दिइनेछ ।
१५. संघीय सरकार मार्फत पञ्चपुरी ६ र ८ मा स्थापना भई कार्यान्वयन हुने औद्योगिक ग्रामको थप निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिन उद्योग मन्त्रालयबाट आवश्यक बजेट माग गर्ने निर्णय गरियो ।
१६. भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माणका लागि प्रोत्साहित गर्न डकर्मीहरूलाई तालिम दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. नगर क्षेत्र भएर जाने राष्ट्रिय सडक तथा यातायातलाई ध्यानमा राखी नगर वसपार्क, शवदाह गृह, कवर्डहल, बीपी रंगशाला, पशु वधशाला, शीतभण्डार, जेष्ठ नागरिक विश्राम स्थल, शैक्षिक

प्रतिष्ठानका क्षेत्रहरु, फोहोर प्रशोधन केन्द्र, ढल निकास आदि जस्ता क्षेत्रहरुको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्राथमिकताको आधारमा योजना बनाई कार्यान्वयनमा लैजाने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

सुशासन तथा सस्थागत विकास

१. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार बीच सह-अस्तित्व, सहकार्य र समन्वयको सिद्धान्त अवलम्बन गरिनेछ ।
२. नगरपालिकाको कुनैपनि स्वरूपको भ्रष्टाचार सहन नगर्ने नीतिअनुरूप शासकीय क्रियाकलापहरुमा हुन सक्ने अनियमितता, सरकारी सम्पत्तिको अनाधिकृत प्रयोग, अपचलन, वा दोहन गर्ने जुनसुकै पदाधिकारी, कर्मचारी सेवा प्रदायक वा सेवा ग्राहीलाई कानून अनुरूप दण्डको व्यवस्थालाई कडाइका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
३. नगरपालिकामा सार्वजनिक खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी, प्रतिष्पर्धी र मितव्ययी बनाई सुशासन कायम गर्न निर्माण व्यवसायीहरुको प्राविधिक तथा आर्थिक क्षमता, पूर्व कार्यसम्पादन स्थिती, कामको गुणस्तर, कार्यान्वयनमा रहेका ठेक्का संख्या सहितको अभिलेखलाई अद्यावधिक राखिनेछ ।
४. निर्माण हुने कार्यको सम्बन्धित सबै पक्षको विश्लेषण नगरी ठेक्का दिएको कारणबाट तोकिएको समय, लागत, गुणस्तरसहितको कार्यसम्पादन नभएमा प्राविधिक मूल्यांकनकर्ता, पदाधिकारी, उपभोक्ता समिति तथा अन्य जिम्मेवार कर्मचारीलाई कानून अनुसार दण्ड दिने तथा आवश्यक क्षतिपूर्ती भराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. नगरपालिकाको कार्यहरुबारे असन्तुष्टि तथा गुनासो सम्बोधन र उजुरीको छानबीन एवं कारवाहीमा प्रभावकारिता ल्याउन गुनासो सुन्ने संयन्त्र निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
६. नगर कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयको दैनिक कार्य व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्न नगरपालिकाको भवन निर्माण कार्य र केही वडाको भवन निर्माण कार्य भइरहेको हुदा आ.व. २०७८/०७९ भित्रै पूर्णता दिन नगरपालिकाबाट समेत बजेट विनियोजन गरी आवश्यक बजेट व्यवस्थाको लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिने छ र निर्माण भइसकेका कार्यालयहरुको लागि नगरबाट आवश्यक थप व्यवस्थापन सामग्रीहरु खरिद गरिने व्यवस्थान गरिनेछ ।
७. कार्यालयबाट सम्पादन हुने कार्यलाई सेवाग्राही मैत्री तथा प्रविधि मैत्री बनाइने छ ।
८. स्थानीय तहलाई प्राप्त अधिकार र जिम्मेवारी अनुसार नगरपालिकालाई आवश्यक पर्ने थप कानूनहरु बनाई स्वीकृत गरी लागु गरिनेछ ।
९. कर्मचारी तथा पदाधिकारीको क्षमता विकासको लागि आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. सबै कर्मचारीहरुको कार्य विवरण बनाई लागु गरिनेछ ।
११. नगरपालिकाको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिको लागि भौतिक पूर्वाधार विकास तथा अभिलेख प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।

१२. न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक संरचना तथा रकमको व्यवस्था गरिनेछ । प्रत्येक वडामा स्थापना भएका मेलमिलाप केन्द्रलाई थप क्रियाशिल बनाई सृष्टीकरण गरिनेछ ।
१३. नगर क्षेत्रभित्र रहेको प्रहरी सेवा र नगर प्रहरी सेवाको व्यवस्थाको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१४. करदाता तथा सेवा ग्राहीहरूलाई सम्मानपूर्वक सहज रूपमा कर एवं राजश्व बुझ्ने र बुझाउने, सेवा लिने वातावरण मिलाइनेछ ।
१५. नगरमा कर संकलन कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरी सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
१६. महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट औल्याइएका सबै किसिमका बेरुजु फछ्यौत कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।
१७. नगरपालिकाको कार्यालय तथा प्रत्येक वडामा नागरिक वडापत्रको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
१८. नगरपालिका क्षेत्र भित्रका आफ्नो क्षेत्राधिकारको सार्वजनिक सम्पत्तिहरूको रेखदेख तथा मर्मत सम्भारको आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
१९. नगरपालिकाबाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमित र कार्यदक्षतापूर्ण ढंगबाट सम्पादन गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२०. नगरकार्यपालिकाको कार्यालयको संगठन विकासका अध्ययन गरी आन्तरिक आयको आधारमा आवश्यक दरबन्दी सृजन गर्ने, कर्मचारीको पद पूर्ती गर्ने र प्रत्येक कर्मचारिको कार्य विवरण तयार गरी कार्य विवरणमा उल्लेखित कार्य सम्पादन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । कार्यसम्पादन मूल्यांकनलाई कार्य विवरण संग जोडिने छ ।
२१. आर्थिक वर्षमा कम्तीमा ३ पटक नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधाका बारेमा फरक फरक वडामा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ र वडाहरूले वर्षमा कम्तीमा १ पटक अन्तिम रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
२२. नगरपालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयश्रोतको आधारमा कर्मचारीको लागि आवश्यक प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गर्नेछ ।
२३. नगरस्तरीय र वडास्तरीय अनुगमन सुपरिवेक्षण समिति गठन भइसकेको हुदा योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमनको कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी अनुगमन र मूल्यांकन प्रणालीलाई पारदर्शी बनाइनेछ ।

वित्तिय व्यवस्थापन तथा राजश्व परिचालन सम्बन्धी नीतिहरू

१. कर्मचारीहरूलाई तलबभत्ता सम्बन्धी व्यवस्था सघीय निजामती सेवाबाट समायोजन भइ आएका तथा साबिक स्थानीय निकाय र हाल स्थानीय तहमा स्थायी नियुक्ति भएका कर्मचारीको हकमा नेपाल सरकारले आ.व. २०७८/७९ को बजेटमा उल्लेख गरेबमोजिम यथावत कायम गरिनेछ ।

२. अपाङ्ग, असहाय, असक्त, दैवी प्रकोप पिडित द्वन्द पिडित, ७० वर्ष माथिका जेष्ठ नागरिक तथा कोरोनाका कारण ज्यान गुमाएका परिवारको मानिसलाई निःशुल्क सिफारिस गरिनेछ ।
३. राजश्व, लेखा, जिन्सी अभिलेखको लागि सफ्टवेयर मार्फत विभिन्न शाखाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन प्रणाली व्यवस्थित बनाइएकोमा आगामी आर्थिक वर्षमा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
४. पञ्चपुरी नगरपालिकाक्षेत्रमा लागु हुने गरी आ.व. २०७४/०७५ देखि कार्यान्वयनमा आएका विभिन्न राजश्वका श्रोतहरुको दरहरुलाई आ.व.२०७८/०७९ आर्थिक वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
५. व्यवसाय कर र घर बहाल कर असुलीलाई प्रभावकारी बनाउन आगामी आर्थिक वर्षको पहिलो चौमासिक बाटै नगर भित्रको सबै वडाको उद्योग, व्यापार, व्यवसायीहरुको लगत खडा गरी स्थलगत कर असुली अभियानको थालनी गरिनेछ ।
६. नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत व्यवस्थापन तथा राजश्व परिचालनका लागि राजश्व प्रशासनमा सुधार गरिनेछ । राजश्व प्रशासनलाई चुस्त, सरल, प्रविधिमैत्री एवं करदाता मैत्री बनाइनेछ । कर चुहावटका क्षेत्रको पहिचान गर्दै करको दायरता विस्तार गरी कर राजश्वलाई अभियानको रुपमा अगाडी बढाइनेछ साथै कर संकलनमा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. कर सूचना प्रणाली मार्फत राजश्व सम्बन्धी तथ्यांक अद्यावधिक गरिनेछ । कर सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
८. नगरसञ्चालनमा रहेका उद्योग, व्यवसाय, घर भाडा सम्बन्धी विवरणहरु राजश्व तथा राजश्व परामर्श समितिले पहिचान गरेका छुट भएका करका शीर्षकहरु राजश्व सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरिनेछ ।
९. सामुदायिक वनबाट प्राप्त राजश्वलाई कानुन बमोजिम निरन्तरता दिइने छ ।

धन्यवाद

उपेन्द्र बहादुर थापा

नगर प्रमुख

मिति: २०७८/०३/१० गते बिहीवार

